

संजय गांधी निराधार / आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजना
व इतर विशेष सहाय्य योजनेसंदर्भात जिल्हाधिकारी
कार्यालयाच्या शंका / अडचणीबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: साअयो-२००६/प्र.क्र.३६८/विसयो
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : २६ डिसेंबर, २००७

- वाचा :-** १) सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. साअयो-२००३/प्र.क्र.१५९/विसयो, दि.१४-१-२००४
२) सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. साअयो-२००५/प्र.क्र.२६३/विसयो, दि.३१-१-२००६
३) सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्र. साअयो-२००४/प्र.क्र.३७/विसयो, दि.१९-४-२००६

शासन परिपत्रक :- शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या वरील विषयाबाबत शासन निर्णयातील तरतूदीबाबत काही विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी कार्यालये यांच्याकडून शासनाकडे मुद्दे / शंका उपस्थित करण्यात आल्या आहेत. शासनाकडे प्राप्त झालेल्या सर्वसाधारण मुद्दे / शंका याबाबत शासन खालीलप्रमाणे स्पष्टीकरण करीत आहे:-

अ. क्र.	विभागीय आयुक्त/जिल्हाधिकारी कार्यालय यांच्याकडून उपस्थित मुद्दे/शंका	शासनाचे स्पष्टीकरण
	विभागीय आयुक्त, कोकण विभाग	
१	जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिंधुदुर्ग यांनी संजय गांधी निराधार योजनेच्या अंतर्गत आई-बाबा मयत असलेल्या मुलांना अनुदान देण्याची तरतूद आहे किंवा कसे ? याबाबत मार्गदर्शन होणेस विनंती केली आहे.	१) निराधार व दारिद्र्य रेषेखालील उत्पन्न असल्यास अनुदानास पात्र आहेत.
२	जिल्हाधिकारी, मुंबई शहर संजय गांधी निराधार आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजनेमध्ये अपंग या अंतर्गत स्वतःचा चरितार्थ चालवू न शकणाऱ्या निराधार कुष्ठरोग्यांना देण्यात येणाऱ्या अर्धसहाय्यामध्ये वाढ केलेली आहे. परंतु सदर शासन निर्णयात वाढीव अर्धसहाय्य कोणत्या तारखेपासून देय आहे याचा बोध होत नसल्यामुळे कृपया आदेश व्हावेत.	२) सदर शासन निर्णय दि.१८-३-२००६ चे अर्धसहाय्य दि.१-३-२००६ पासून देय होईल.
३	जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिंधुदुर्ग १६ वर्षाखालील मुलगे व १८ वर्षाखालील अज्ञान मुलींना आई-वडील मयत असल्यास संजय गांधी निराधार अनुदान योजने अंतर्गत अनुदान देणेची शासन निर्णयात तरतूद आहे, अगर कसे व असल्यास प्रकरण कोणाचे नावे करणे आवश्यक आहे इ.बाबत कृपया सविस्तर मार्गदर्शन मिळणेस विनंती आहे.	३) निराधार व दारिद्र्य रेषेखालील उत्पन्न असल्यास अनुदानास पात्र आहे. पालकाच्या नावे प्रकरण करण्यात यावे.

<p>४) अपर जिल्हाधिकारी कार्यालय, सिंधुदुर्ग</p> <p>दि.१९-४-२००६ चे परिपत्रकातील अर्जदाराना तीन पेक्षा जास्त अपत्य असल्यास संजय गांधी निराधार योजना, इंदिरा गांधी निराधार योजना, श्रावणबाळ अनुदान योजना अंतर्गत अनुदान मंजूर करता येत नाही. याबाबतचा शासन निर्णय असल्यास तो कृपया या कार्यालयास पाठविणेस विनंती आहे.</p>	<p>४) शासन परिपत्रक, दि.१९-४-२००६ च्या मुद्दा क्र.२३ नुसार अर्जदारास तीन पेक्षा जास्त अपत्य असल्यास संजय गांधी योजना, इंदिरा गांधी योजना व श्रावणबाळ सेवा योजने अंतर्गत अनुदान मंजूर करता येत नाही. सदर परिपत्रक हे शासनाचे आदेश आहेत.</p>
<p>५) तहसिलदार कार्यालय, हवेली, जि.पुणे</p> <p>दि.१४-१-२००४ चे शासन निर्णयामध्ये 'कुटुंबाची' व्याख्या पती,पत्नी व त्यांची जास्तीत जास्त तीन मुले अशी नमूद केली आहे. त्याच धर्तीवर 'लाभार्थी' म्हणजे संजय गांधी निराधार योजनेखालील अनुदानाचा प्रत्यक्ष लाभ घेणारी व्यक्ती असे शासनास अभिप्रेत असावे अशी या कार्यालयाची धारणा आहे. ही धारणा बरोबर आहे असे गृहीत धरल्यास संदर्भाधिन दि.१८-३-२००६ च्या शासन निर्णयानुसार ज्या कुटुंबामध्ये केवळ एक कुष्ठरोगी असेल तर त्यास द.म.रु.५००/- रुपये अनुदान द्यावे. त्या कुटुंबात पती व पत्नी कुष्ठरोगी आहेत त्यांना द.म.६००/- रुपये अनुदान द्यावे तर ज्या कुटुंबात पती/पत्नी व एखादे अपत्य कुष्ठरोगी असतील त्यांना द.म.७५०/- रुपये अनुदान द्यावे असे शासनास अभिप्रेत आहे अगर कसे ते समजून येत नाही.</p> <p>या कार्यालयाकडून यापूर्वी एकाच कुटुंबातील पती व पत्नीस स्वतंत्रपणे कुष्ठरोगी सदराखाली प्रत्येकी द.म.रु.२५०/- अनुदान मंजूर करण्यात आले असून त्यानुसार अनुदान पाठविले जात आहे. अशा प्रकरणांमध्ये दि.१८-३-२००६ च्या शासन निर्णयाच्या तरतूदीनुसार स्वतंत्र व्यक्ती म्हणून प्रत्येकी द.म.रु.५००/- अनुदान द्यावे का एका कुटुंबात दोन लाभार्थी असल्यामुळे त्या दोघांना एकत्रितपणे द.म.रु.६००/- अनुदान द्यावे याचे मार्गदर्शन होणे आवश्यक आहे. कारण त्या कुटुंबास द.म.रु.६००/- पाठविणेचे झाल्यास प्रत्येक लाभार्थीस द.म.३००/- पाठवावे लागतील.</p> <p>प्रस्तुत दि.१८-३-२००६ च्या शासन निर्णयाची अंमलबजावणी कोणत्या तारखेपासून करावी याचेही मार्गदर्शन द्यावे. सदर शासन निर्णयाचा अंमल दि.१-४-२००६ पासून देणे शासनास अभिप्रेत असावे अशी या कार्यालयाची धारणा आहे.</p>	<p>५) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ मधील कुटुंबाची व्याख्या प्रमाण माणण्यात यावी. कुटुंबात केवळ एक कुष्ठरोगी असेल तर त्यास द.म.रु.५००/- अनुदान द्यावे. त्या कुटुंबात पती-पत्नी कुष्ठरोगी असतील त्यांना रु.७५०/- द.म. अनुदान द्यावे. तसेच एका कुटुंबात पती कुष्ठरोगी असेल आणि पत्नी व अपत्य कुष्ठरोगी नसतील तरीही वरीलप्रमाणे अनुदान देण्यात यावे.</p> <p>एकाच कुटुंबातील पती व पत्नीस स्वतंत्रपणे कुष्ठरोगी सदराखाली अनुदान मंजूर करण्यात येऊ नये. दोघांना एकत्रित रु.६००/- अनुदान द्यावे.</p> <p>शासन निर्णय दि.१८-३-२००६ ची अंमलबजावणी दि.१-३-२००६ पासून करण्यात यावी.</p>
<p>६) जिल्हाधिकारी कार्यालय, अहमदनगर</p> <p>अपंग या संज्ञे अंतर्गत कर्णबधीर व मुकबधीर या योजनेचा लाभ मिळणेसाठी अर्ज करतात व अर्जासोबत अपंगत्वाचे जिल्हा शल्य चिकित्सक यांचे प्रमाणपत्र सादर करतात. वास्तविक कर्णबधीर किंवा मुकबधीर व्यक्ती जरी अपंग असली तरी स्वतःची उपजिविका करणेस समर्थ असू शकते. तरी कर्णबधीर व मुकबधीर निराधार अपंग व्यक्तीस संजय गांधी निराधार आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजने अंतर्गत लाभ देण्यात यावा किंवा कसे, याबाबत मार्गदर्शन होणेस विनंती.</p>	<p>६) जिल्हा शल्य चिकित्सकाचे अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र सादर केल्यास स्वतःचा चरितार्थ चालवू न शकणाऱ्या अपंगास अनुदान देय आहे.</p>

७	<p>तहसिलदार कार्यालय, सांगली</p> <p>अनाथ मुली म्हणजे आई/वडील मृत्यूमुखी पडल्यामुळे अनाथ झालेल्या व अनाथ आश्रमात न राहणाऱ्या मली अशी व्याख्या शासन निर्णय क्र.साअयो-२००३/प्र.क्र.१५९/विसयो, दि.१४ जानेवारी, २००४ चे शासन निर्णयात नमूद करण्यात आलेले आहे व अशा अनाथ मुलींना त्या सज्जान होईपर्यंत इंदिरा गांधी योजनेखाली अनुदान देणेत येते व त्या सज्जान झालेनंतर अनुदान बंद करणेत येते. सज्जान अनाथ अविवाहित आर्थिकदृष्ट्या निराधार मुलीस सदर व्यक्ती अनाथ समजून त्यांना अनुदान मंजूर करता येईल किंवा कसे व अनुदान मंजूर करणेचे झाल्यास ते कोणत्या कालमर्यादेपर्यंत मंजूर करता येईल याचे मार्गदर्शन मिळणेस विनंती आहे.</p>	<p>७) निराधार व दारिद्र्य रेषेखालील उत्पन्न असल्यास पुर्नवसन होईपर्यंत अनुदान मंजूर करण्यात यावे.</p>
८	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>अर्जदारास १८ वर्षावरील मुले असतील तर त्या सज्जान मुलांकडून घेतलेल्या स्वतंत्र अर्जात काय उल्लेख करून घेणे गरजेचे आहे याबाबत मार्गदर्शन होणेस विनंती आहे.</p>	<p>८) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे त्याच्या उत्पन्नासह त्या कुटुंबाचे उत्पन्न योजनेच्या लाभ घेण्यास उत्पन्न योजनेच्या मर्यादेपर्यंत आहे असे त्या मुलांकडून घेतलेल्या स्वतंत्र अर्जात उल्लेख करून घेण्यात यावा.</p>
९	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ मध्ये पान नं.७ तक्ता अ वरील तीनही योजनेसाठी व्याख्या दिलेल्या आहेत. त्यामध्ये कुटुंब म्हणजे पती-पत्नी, त्यांची जास्तीत जास्त तीन मुले असल्यास असा उल्लेख आहे. त्यामुळे प्रकरण मंजूर करताना तीन पेक्षा जास्त मुलांचे कुटुंब असल्यास सदर अर्ज अपात्र ठरवावे अशी आमची धारणा आहे तरी मार्गदर्शन होणेस विनंती आहे.</p>	<p>९) तीन पेक्षा जास्त मुलांचे कुटुंब असल्यास सदर अर्ज अपात्र ठरवावा.</p>
१०	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>तसेच कुटुंबामध्ये कुटुंब प्रमुखाशिवाय इतर व्यक्ती अपंग असल्यास व त्याच्या आई वडिलांचे वय ६५ पेक्षा कमी असल्यास, तो निराधार होऊ शकत नाही अशी इकडील धारणा आहे तरी मार्गदर्शन होणेस विनंती आहे.</p>	<p>१०) आई वडीलांच्या व अपंग व्यक्तींच्या उत्पन्नास कुटुंबाचे एकूण उत्पन्न दारिद्र्य रेषेखालील यादीत नांव समाविष्ट होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या उत्पन्न मर्यादेत असल्यास अपंग व्यक्तीस संजय गांधी निराधार/आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजनेतर्गत अनुदान अनुदेय होईल.</p>
११	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>अर्जदारास जिरायत व बागायत जमीन क्षेत्र मर्यादा किती असावी याबाबत मार्गदर्शन व्हावे.</p>	<p>११) अर्जदाराच्या जिरायत व बागायत जमीनीतून मिळणारे उत्पन्न दारिद्र्य रेषेखालील यादीत नांव समाविष्ट होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या उत्पन्न मर्यादेत असल्यास अर्जदार निराधार होईल या निकषावर प्रकरणावर निर्णय घ्यावा.</p>

१२	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>केंद्र शासन पुरस्कृत राष्ट्रीय वृद्धापकाळ योजनेमध्ये प्राप्त होणारा निधी हा विवरणपत्र-अ व विवरणपत्र-ब या दोन वेगवेगळ्या लेखाशिर्षाखाली प्राप्त होत असून यामध्ये विवरणपत्र-अ व विवरणपत्र-ब या दोन वेगवेगळ्या लेखाशिर्षाखाली श्रावणवाळ योजनेच्या लाभार्थ्यांची विभागणी कशाप्रकारे करण्यात यावी याबाबत मार्गदर्शन होणेस विनंती आहे.</p>	<p>१२) (०८) (०३) (२२३५ २२८५) २० इतर-खर्च व (०८) (०४) (२२३५ २९९३) २० इतर खर्च अंतर्गत उपशिर्ष (०८) (०३) (२२३५ २२८५) २० इतर खर्च व (०८) (०४) (२२३५ २९९३) २० इतर खर्च अंतर्गत शासनाकडून वाटप तरतूदीचे जिल्हाधिकारी स्तरावरून आहरण करून मागील वर्षांप्रमाणेच राष्ट्रीय वृद्धापकाळ निवृत्ती वेतन योजने अंतर्गत नियमानुसार पात्र पुरुष व स्त्री लाभार्थ्यांना अनुदान वाटप करावे.</p>
१३	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>संजय गांधी निराधार आर्थिक दुर्बलांसाठी अनुदान योजनांतर्गत आर्थिकदृष्ट्या निराधार असलेल्या विधवा यात ६५ वर्षांपेक्षा कमी वयाचे स्त्री/पुरुष म्हणजेच अंध, अपंग, क्षयरोग, पक्षाघात, प्रमस्तिष्कघात, कर्करोग व मानसिक आजारामुळे स्वतःची उपजिविका चालवू न शकणाऱ्या निराधार असलेल्या विधवा असे मत घेऊन निर्णय घेणे योग्य होईल अशी या कार्यालयाची धारणा आहे.</p>	<p>१३) धारणा बरोबर आहे.</p>
१४	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>संजय गांधी सामाजिक सहाय्य योजना समितीची रचनामध्ये अध्यक्ष, स्थानिक विधानसभा सदस्य आहे. परंतु काही तालुक्यामध्ये लाभार्थ्यांचे अर्ज मोठ्या प्रमाणात असताना त्या तालुक्यात ग्रामपंचायत, स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूक व इतर निवडणूक असताना प्रांत अधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली घेतलेले अर्जदाराचे निर्णयावर विधानसभा सदस्य यांनी पक्षातील असणारे मतभेदामुळे सदर अर्जावर व मंजूर प्रकरणावर स्वाक्षरी करणेस नकार देणे अथवा प्रशासकावर टिका करणे अशाप्रकारची कार्यवाही होते. याबाबत योग्य ते मार्गदर्शनपर आदेश मिळणेस विनंती आहे. विधानसभा सदस्य हे सतत सभेस गैरहजर राहिलेस प्रथम त्यांना सूचनापर पत्र देऊनही याबाबत योग्य ते निर्णय देण्यास नकार देतात अंती अर्जदाराचे अर्जावर निर्णय घेऊनही अनुदान पाठविणेस विलंब होत आहे. याचेही योग्य ते मार्गदर्शन व्हावे.</p>	<p>१४) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या पु.९ प्रमाणे कार्यवाही करण्याबाबत स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. लाभार्थी निवडीच्या संबंधात समितीमध्ये काही मतभेद/वाद निर्माण झाल्यास समितीच्या सदस्य सचिवाने म्हणजेच नायब तहसिलदार/तहसिलदार यांनी अशी प्रकरणे उपविभागीय अधिकारी/प्रांत अधिकारी यांच्या निदर्शनास आणावीत व त्यांनी अशा प्रकरणात त्यांचा निवाडा २० दिवसांच्या आत घ्यावा. उप विभागीय अधिकारी यांचा निर्णय सर्वसाधारणपणे अंतिम असेल तथापि, या निर्णयामध्ये गंभीर दोष असल्याचे आढळून आल्यास अशी प्रकरणे समितीच्या सदस्य सचिवांनी अंतिम निर्णयासाठी जिल्हाधिकारी यांच्याकडे सादर करावीत व जिल्हाधिकारी यांनी अशी प्रकरणे ३० दिवसांच्या आत निकाली काढावीत. त्यामध्ये दिलेला जिल्हाधिकारी यांचा निर्णय अंतिम राहील.</p>
१५	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर</p> <p>तहसिलदार/नायब तहसिलदार यांच्याकडे आलेल्या अर्जांची छाननी करताना लाभ घेण्यासाठी पात्र ठरत असलेल्या</p>	<p>१५) याबाबत सुधारित आदेश शासन निर्णय क्र.साअयो-२००४/प्र.क्र.१९९/</p>

	<p>अर्जदाराची यादी संबंधित ग्रामपंचायत/शहरी भागात प्रभाग समितीस कळवावी ग्रामसभेने/प्रभाग समितीने मान्यता दिल्यावरच असे अर्ज प्रत्येक तिमाहीस समितीपुढे निर्णयासाठी ठेवतील. निर्णय घेतल्यानंतरच अर्ज समितीपुढे तिमाहीस निर्णयासाठी ठेवण्यास जवळ जवळ ३०-४५ दिवसांचा विलंब ग्रामसभा/प्रभाग समितीकरीता होऊन अंतिम निर्णयास साधारण ६० दिवस कालावधी लागत आहे. यामुळे पात्र व गरजू असणाऱ्या लाभार्थींना अर्ज केल्यानंतर कालावधी लागत आहे. यामुळे अर्जदाराचे अर्ज पात्र ठरवूनही ग्रामसभा व प्रभाग सभा यांचे निर्णयामुळे राखून राहत आहे. याबाबत काय अंतिम निर्णय घेण्यात यावा याचे आदेश निर्गमित व्हावेत, ही विनंती.</p>	<p>विसयो, दि.१२-७-२००४ अन्वये दिलेले आहेत. त्यानुसार दि.१४-१-२००४ च्या शासन निर्णयातील लाभार्थी निवडीसाठी ग्रामसभा/प्रभाग समितीच्या मान्यतेची अट रद्द करून पूर्वी प्रमाणेच आलेल्या अर्जांच्या छाननीनंतर समितीने लाभार्थीची निवड करावी व अशी निवड झाल्यावर संबंधित लाभार्थ्यांस अर्थसहाय्य सुरु करावे आणि अशा लाभार्थ्यांची यादी ग्रामसभा/प्रभाग सभेला सूचनार्थ पाठवावे आणि ग्रामसभेमध्ये असे निदर्शनास आले की, काही व्यक्तीची चुकीची निवड झालेली आहे अशा व्यक्तीची निवड निरस्त करण्याचा अधिकार ग्रामसभेला राहिल असे आदेश आहेत.</p>
१६	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर अनाथ मुली म्हणजे आईवडील मृत्युमुखी पडलेमुळे अनाथ झालेल्या अनाथ आश्रमात न राहणाऱ्या मुली असा उल्लेख आहे. सदरहू अनाथ मुलीस आईवडील नसल्यास त्यांचे अनुदान त्यांना कोणाच्या नावे पाठवावे याबाबत मार्गदर्शन होणेस विनंती आहे.</p>	<p>१६) अनाथ मुलींचे पालक अथवा त्यांनी नामनिर्देशित केलेल्या व्यक्तीकडे अनुदान पाठविणे अभिप्रेत आहे.</p>
१७	<p>जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर सन २००३-०४ मध्ये शासन निर्णय क्र.बीयुडी-२००३/प्र.क्र.१०९/विसयो,दि.२०-३-२००३ अन्वये खर्च मंजूर केलेले होते. सदरचे अनुदान शासन निर्णय क्र.बीयुडी-२००४/प्र.क्र.१५८-अ/ विसयो, दि.१९-४-२००४ अन्वये खालील बाबींवर खर्च करण्यास मान्यता दिलेली होती :- १) लाभार्थीचे बँक खाते उघडणेसाठी आवश्यक फोटो व ओळखपत्रासाठीचा खर्च २) मनिऑर्डरसाठी होणारा खर्च ३) क्षेत्रिय स्तरावर कर्मचारी वृंदासाठी अद्यावत कार्यालयीन कक्ष अभारणे. ४) फर्निचर उपलब्ध करणे. ५) संगणक पुरवणे. ६) जाहिरात साहित्य कार्यालयीन लेखन सामग्री इ.चा पुरवठा करणे.</p> <p>उपरोक्त बाबींवर तहसिल कार्यालयाने होणारा खर्च व बाबनिहाय आराखडा करून खरेदीची विहित कार्यपद्धती अवलंबलेली आहे आणि सदरची रक्कम खर्च करण्यात आलेली आहे. त्यानंतर शासनाकडून सदरची रक्कम मनिऑर्डरसाठीचा खर्च भागविण्यासाठी, बँक व पोस्ट बचत खाते उघडण्यासाठी आवश्यक असलेल्या लाभार्थीच्या फोटोसाठी खर्च व ज्यावेळी लाभार्थ्यांना ओळखपत्रे/स्मार्टकार्ड दिले जातील त्याबाबत खर्च भागविण्यासाठीचा खर्च करण्यात यावा. या व्यक्तिरिक्त इतर बाबीसाठी प्रशासकीय निधीतून खर्च करण्यात येऊ नये असे आदेश</p>	<p>१७) सन २००३-०४ मध्ये शासन निर्णय क्र.बीयुडी-२००३/प्र.क्र.१०९/विसयो, दि.२०-३-२००३ अन्वये प्रशासकीय खर्चासाठी अनुदान मंजूर केले होते व शासन निर्णय क्र.बीयुडी-२००३/प्र.क्र.१०९/विसयो, दि.२०-३-२००४ अन्वये प्रत्यार्पित आदेश दिले होते व शासन निर्णय क्र.बीयुडी-२००४/प्र.क्र.१५८-अ/ विसयो, दि.१९-४-२००४ अन्वये सोलापूर जिल्ह्यासह इतर जिल्ह्यांना रु.१.०० लाख प्रशासकीय खर्च निधी हा लाभार्थ्यांची बँकेत खाते उघडण्यासाठी आवश्यक असलेल्या फोटोसाठीचा खर्च मनिऑर्डरसाठी होणारा खर्च इ.साठी उपलब्ध केला आहे. क्षेत्रिय स्तरावर कर्मचारी वृंदासाठी अद्यावत कार्यालयीन कक्ष उभारणे, फर्निचर उपलब्ध करणे, संगणक पुरवणे, जाहिरात साहित्य, कार्यालयीन लेखनसामग्री इ.चा पुरवठा करणे याबाबत खर्च मान्यता देण्यात आली आहे. तथापि या बाबींवरील खर्चाचे स्वतंत्र आदेश काढल्यावर त्यासाठी प्राधिकृत केलेल्या जिल्हाधिकारी यांनी</p>

	निर्गमित केलेले आहेत. शासन निर्णय दि.१९-४-२००४ परिच्छेद क्र.३ अन्वये उपरोक्त बाबीवर खर्च करण्यास मान्यता दिलेली असल्यामुळे खर्च करण्यात आलेली रक्कम शासनाने दिलेल्या आदेशाच्या अधिन राहूनच केलेली आहे. पूर्वी करण्यात आलेल्या खर्चास शासनाची परत मान्यता घेण्याची आवश्यकता भासणार आहे काय ? याबाबत मार्गदर्शन करावे.	शासनाच्या वतीने या रक्कम आहरण करावयाच्या आहेत असे आदेश होते. त्यामुळे केलेला खर्च हा वितीय अनियमितता ठरतो.
१८	जिल्हाधिकारी कार्यालय, सोलापूर सध्या होत असलेल्या पोट निवडणूका, मध्यावर्ती निवडणूका, ग्रामपंचायत निवडणूका, महानगरपालिका/नगरपरिषद/ नगरपालिका निवडणूका इत्यादीबाबत आदर्श आचारसंहिता लागू होत असलेल्या कालावधीत अर्जावर निर्णय प्राप्त अधिकारी/ तहसिलदार/ नायब तहसिलदार यांनी घेतलेवर विधानसभा सदस्य यांनी आचार संहिता मुदत संपल्यानंतर पुनश्च मंजूर केलेले प्रकरण समितीपुढे ठेवणेस लेखी पत्र देत आहे- कृपया याबाबत योग्य ते आदेश निर्गमित व्हावेत, ही विनंती	१८) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या पृ.९ प्रमाणे कार्यवाही करण्याबाबत स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. यानुसार कार्यवाही करावी.
१९	जिल्हाधिकारी कार्यालय, गोंदिया संजय गांधी निराधार अनुदान योजना/इंदिरा गांधी भूमिहिन शेतमजूर योजना/श्रावणबाळ सेवा योजना, राष्ट्रीय वृद्धापकाळ निवृत्ती वेतन योजना/ राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना अंतर्गत शासनाने दि.१४-१-२००४ मध्ये लाभार्थी १५ वर्षे महाराष्ट्राचा रहिवासी असावा असे नमूद केलेले आहे. परंतु काही प्रकरणात पती हा महाराष्ट्राचा रहिवासी आहे तो कुटुंब प्रमुख सुद्धा आहे. सदर व्यक्तीचे लग्न दुसऱ्या राज्यातील महिला सोबत झालेले आहे. कालांतराने लग्नानंतर एक किंवा दोन वर्षात सदर कुटुंब प्रमुख मरण पावला अशा प्रकरणात पत्नी आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत असून या महिलेने उपरोक्त विषयांकित योजनेचा लाभ मिळण्यासाठी अर्ज सादर केला आहे. परंतु सदर महिला १५ वर्षांची महाराष्ट्राची रहिवासी नाही अशा प्रकरणात संबंधित महिलेस याजनेचा लाभ देण्यात येईल किंवा कसे, याबाबत मार्गदर्शन करण्यात यावे.	१९) शासन निर्णयानुसार किमान १५ वर्षांपासून महाराष्ट्र राज्याच्या रहिवासी असणे आवश्यक आहे.
२०	जिल्हाधिकारी, अमरावती : संजय गांधी योजना, इंदिरा गांधी योजना व श्रावणबाळ सेवा योजना अंतर्गत यामध्ये स्थावर/जंगम मालमत्तेपासून मिळणारे उत्पन्न तसेच कुटुंबातील सर्वांचे एकत्रित उत्पन्न रु.१५०००/- चे मर्यादेपर्यंत असावे असे शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या परिपत्रकातील पान क्र.७ वर नमूद केले आहे. परंतु यामध्ये हे स्पष्ट होत नाही, तो भूमिहीन असावा किंवा नसावा. याबाबत मार्गदर्शन व्हावे. तसेच संजय गांधी योजनेमध्ये विधवा, अपंग व इंदिरा गांधी योजनेमध्ये लाभार्थीच्या सासऱ्याचे नावाने, लाभार्थीच्या नावाने, वडीलांच्या नावाने, मुलाच्या नावाने जमीन असल्यास त्या लाभार्थ्यास लाभ देण्यात यावा किंवा काय ? यावर सुद्धा मार्गदर्शन व्हावे.	२०) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ मध्ये स्थावर व जंगम मालमत्तेपासून मिळणारे उत्पन्न यामध्ये शेतीच्या उत्पन्नाचाही समावेश होतो. त्यामुळे भूमिहीन असणे आवश्यक नाही. शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ मध्ये कुटुंबाची व्याख्या दिलेली आहे. यानुसार पती-पत्नी व त्यांची जास्तीत जास्त ३ मुले यांच्यापासून मिळणारे उत्पन्नाच्या निकषावर निर्णय घेण्यात यावा.

२१	<p>जिल्हाधिकारी, बीड</p> <p>शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ अन्वये संजय गांधी निराधार योजनेअंतर्गत परितक्त्या महिला लाभार्थ्यांच्या अर्जांची तपासणी करण्यासाठी ग्रामीण भागातील पोलीस पाटील, सरपंच यांच्या प्रमाणपत्राचा पुरावा जोडावा असे नमूद केलेले आहे. परंतु शहरी भागामध्ये अशा लाभार्थ्यांना लाभ मंजूर करावयाचा असल्यास कोणाचे प्रमाणपत्र घ्यावे याबाबत खुलासा नाही. त्यामुळे शहरी भागातील परितक्त्या महिलांचे अर्ज मंजूरीसाठी अडचण निर्माण झालेली आहे. आपणास विनंती करण्यात येते की, याबाबत या कार्यालयास योग्य ते मार्गदर्शन करणेस विनंती आहे.</p>	<p>२१) ग्रामीण भागाप्रमाणे शहरी भागातील लाभार्थ्यांबाबत संबंधित पोलीस स्टेशन यांचे प्रमाणपत्र घेण्यात यावे.</p>
२२	<p>जिल्हाधिकारी, उस्मानाबाद</p> <p>मराठवाडा ग्रामीण बँक क्षेत्रीय कार्यालय, उस्मानाबाद यांनी उस्मानाबाद जिल्ह्यातील सामाजिक अर्थसहाय्य योजनेअंतर्गत असणाऱ्या विविध योजनांचे त्यांच्या शाखेमधून लाभार्थ्यांना अनुदान वाटप केलेले आहे.</p> <p>सदरील लाभार्थ्यांना बँकेने वाटप केलेल्या अनुदानासाठी मराठवाडा बँक क्षेत्रीय कार्यालय, उस्मानाबाद यांनी यासाठी बँक कमिशनची मागणी जिल्हाधिकारी यांचेकडे केलेली आहे. शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या पृष्ठ क्र.१० वरील तरतूदीनुसार लाभार्थ्यांना बँकेमार्फत अनुदान वाटपक केलेले जाते, याबाबत बँकेला कमिशन देण्यात यावे अथवा कसे, याबाबत स्पष्ट खुलासा होत नाही ? कृपया याबाबतीत मार्गदर्शन व्हावे. तथापि बँक कमिशन देण्याचे मान्य करण्यात आल्यास सदरील कमिशनची रक्कम कोणत्या निधीतून अदा करण्यात यावी, म्हणजेच कोणत्या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावी. याबाबतही स्पष्टता शासन निर्णयात नाही. करिता संबंधित बाबतीत बँकेला कमिशन देणे तसेच योग्य असल्यास सदरील रक्कम कोणत्या निधीतून/लेखाशिर्षातून अदा करण्यात यावी, या बाबतीत कृपया आपलेस्तरावरून मार्गदर्शन व्हावे, ही विनंती.</p>	<p>२२) शासन निर्णय दि.१४-१-२००४ च्या पृष्ठ १० येथील परिच्छेदामध्ये बँक कमिशनबाबत स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत.</p> <p>बँकेचे कमिशन मंजूर प्रशासकीय खर्चाच्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा.</p>

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेताक क्रमांक- २००७१२२६१४३८१८००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

भा. बा. पाटील

(भा. बा. पाटील)

कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
निवड नस्ती/विसयो.